

Gymnázium a obchodní akademie Chodov

Smetanova 738, 357 35 Chodov

Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0367

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Pořadí šablony a sada: I/7

Materiál: VY_32_INOVACE_MAUT.2

Vytvořený ve školním roce: 2012/2013 (leden 2013)

Téma: Ch. Dickens – život, charakteristické znaky tvorby

Předmět a třída: Český jazyk a literatura – osmileté gymnázium, sexta

Anotace: Práce s pracovním listem a interaktivní tabulí (SMART BOARD 2011):

Žáci si dopředu nastudují informace o životě a tvorbě autora.

První část hodiny je zaměřena na zopakování hlavních informací o autorovi formou dotazníku.

Kontrola správných odpovědí s pomocí interaktivní tabule (2. strana) – po správné odpovědi je kliknutím vymazáno políčko s příslušným číslem otázky; postupně je odkryt ukrytý obrázek.

Ve druhé části hodiny žáci doplňují vynechané informace v textu zabývajícím se tématy a základními znaky Dickensovy tvorby. Správné odpovědi si žáci zkontrolují podle interaktivní tabule – 3. strana. Třetí část hodiny je věnována práci s textem – román Oliver Twist – žáci hledají znaky realismu, které text naplňuje.

Autor: Sylva Jozefyová

Klíčová slova: život Ch. Dickense, anglický realismus, humor, znaky realismu

Ověřený dne: 23. 1. 2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Charles John Huffam Dickens

(7.2.1812 - 9.6.1870)

Odpovězte na otázky:

1. Kde strávil první část dětství?
- venkov, jižní Anglie
2. Kam se rodina přestěhovala a co je potkalo?
- Londýn, otec spadl do dluhů – jeho i rodinu zavřeli do vězení pro dlužníky
3. Jak zachraňoval rodinnou situaci?
- pracoval v dílně na výrobu leštidel na boty, za 6 šilinků za týden
4. Jaké získal v životě vzdělání?
- pouze základní – před prací v dílně a po ní
5. Čím se živil po 15. roku svého života?
- stal se poslíčkem v advokátní kanceláři, ve volných chvílích se naučil těsnopis, stal se parlamentním zpravodajem
6. Jaké místo v jeho životě a tvorbě zaujímaly dívky se jménem Marie – Mary?
- první životní láska – dcera bankéře, rodina ho odmítla
- mladší sestra jeho manželka, do které se zamiloval; obě se staly předlohou pro literární postavy
7. Co se stalo v jeho osobním životě v roce, kdy vydal Kroniku Pickwickova klubu?
- oženil se s dcerou kolegy novináře
8. Jak skončilo jeho manželství s Catherine Hogarthovou?
- na konci 50. let – manželství rozpadlo, neboť spisovatel vzplanul láskou k osmnáctileté herečce
9. 1841 odjel na náklady svého vydavatele na pracovní dovolenou. Kam?
- Amerika – přednášky o zrušení otroctví a o mezinárodní ochraně autorských práv, veřejné čtení svých děl
10. Čemu se ještě věnoval kromě psaní a co ho učinilo ještě známějším a oblíbenějším?
- veřejně přednášel a četl ze svých děl, založil vlastní časopis
11. Čím se chtěl stát, kdyby nebyl prozaikem?
- hercem, dramatikem (jeho práce nebyly úspěšné)
12. Co ovlivnilo jeho zdraví a způsobilo jeho smrt?
- trauma z dětství = nervové záchvaty, přepracovanost, hodně cestování, mrtvice
13. Jak začala Dickensova literární tvorba?
- drobné časopisecké črty a povídky pod pseudonymem Boz (přezdívka jeho mladšího bratra)
14. Jak vznikl román Kronika Pickwickova klubu?
- doprovázel textem skici ze sportovního života, které kreslil malíř Seymour
15. Jaký neobvyklý způsob vydávání literárních děl byl v té době v Anglii typický?
- zvyk romány na pokračování vydávat v sešitech či novinách, a teprve podle jejich úspěchu jim dát i knižní podobu.

Doplňte informace:

Při práci parlamentního zpravodaje procestoval celou Anglii, poznal prostředí politiky, nespravedlnost a útlak chudých.

V časopiseckých črtách zachytil londýnské prostředí a postavy i z nižších společenských vrstev, kritizoval veřejné instituce a sociální poměry.

Motivem se stávají senzačním a kriminálním události. Je mistrem dějových zápletek, výstižných osobních charakteristik. Usiluje i o citovou působivost. Pro jeho díla je typický jiskrný humor.

Od románu Oliver Twist zpracovává autor své celoživotní téma – tragický osud chudých dětí.

Typický je jeho kritický pohled na soudobé instituce a silné sociální soucitění.

Dickens se značně angažoval ve veřejném životě – podobně jako v literárních dílech se zabýval zejména sociálními problémy a s nimi související zločinností a soudním systémem.

Které znaky realismu naplňuje tento text:

... a odvedl ho do velké vybílené místnosti, kde kolem stolu sedělo nějakých osm deset tlustých pánů. V čele stolu, usazen v křesle znatelně výš než ostatní, trůnil obzvlášť tlustý pán s tváří velmi kulatou a červenou. ... Při pohledu na tolik pánů padl na Olivera takový strach, že se až roztrásl, a když ho serbus znovu klepl přes záda, docela se rozplakal. Z těchto dvou důvodů odpověděl hlasem velmi tichým a váhavým, načež jeden pán, nápadný svou bílou vestou, řekl, že je blbeček. ...

„Nuže, hochu, přicházíš sem, aby ses něčemu naučil a osvojil si nějaké užitečné řemeslo,“ pravil rudolící pán na vysokém křesle. „A tak zítra ráno v šest začneš dělat konopnou cupaninu,“ dodal nevrlý pán v bílé vestě. ...

Výbor právě vážně rokoval v důvěrném sezení, když se pan Bumble ve velkém rozčilení vrátil do síně a na adresu pána ve vysokém křesle vyhrkl: „Pane Limbkins! Odpusťte, prosím, vašnosti, ale Oliver Twist chtěl ještě!“ Všemi to trhlo. Na kdekteré tváři se zračilo zděšení. „Ještě?“ opáčil pan Limbkins. „Vzpamatujte se, Bumble, a odpovězte mi jasně. Rozumím vám dobře, že chtěl ještě, když už snědl večeri vyměřenou stravovacím řádem?“ „Ano, prosím,“ přisvědčil Bumble. „Ten kluk bude viset,“ prohodil pán v bílé vestě. „Ten kluk bude jednou viset, to vím.“

... Nařídili Olivera okamžitě zavřít do separace a druhý den vylepili na vnější stranu vrat vyhlášku nabízející odměnu pěti liber komukoli, kdo obci sejme z beder starost o Olivera Twista. Čili jinými slovy, nabízeli pět liber a Olivera Twista komukoli, ať muži nebo ženě, kdo potřebuje učedníka na jakékoliv řemeslo, obchod nebo zaměstnání.

... Členové tohoto výboru byli mužové velice moudří, důvtipní a hloubaví, a když už se jednou stalo, že obrátili pozornost k špitálu, rázem objevili, na co by obyčejní lidé nebyli jaktěživ přišli – že se v něm chudým líbí. Že je to učiněný zábavní podnik pro chudší vrstvy; hostinec, kde se nic nemusí platit, kde se, jak je rok dlouhý, podává bezplatná snídaně, oběd, svačina a večeře; prostě pozemský ráj, kde je jen samá hra a žádná práce. „Oho!“ řekl si výbor s chytráckou tváří. „Od toho tu jsme my, abychom to dali do pořádku – všemu tomu uděláme krátký konec.“

A tak se usnesli na zásadě, že všichni chudí budou mít na vybranou (neboť nikoho nechtějí nutit, kdepak) buďto pomaloučku umřít hladu v ústavě, nebo rychle mimo něj. ... a vydávali třikrát denně porci řídké kaše, dvakrát v týdnu s přídavkem jedné cibule a v neděli s půlkou žemle... Zpočátku byl (tento režim) trochu drahý, neboť stouply účty pohřebního ústavu a také bylo nutno dát všem chovancům špitálu zabrat ve švech šaty, které po několika týdnech kašové diety plandaly na jejich vyhublém, scvrklém těle jako pytel. Ale stejně jako se tenčily postavy chovanců, tenčil se i jejich počet v ústavě – a výbor jásal.

- typizace, kritika poměrů ve společnosti, humor – ironie

Zdroje:

AUTOR NEUVEDEN. Charles Dickens [online]. [cit. 20.1.2013]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Charles_Dickens

AUTOR NEUVEDEN. Charles Dickens [online]. [cit. 20.1.2013]. Dostupný na WWW:
<http://www.spisovatele.cz/charles-dickens#cv>

BALAJKA, Bohuš a kol. Přehledné dějiny literatury I. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, ISBN 80-04-25316-4.

DICKENS, Charles. Oliver Twist. Praha: ACADEMIA, 2009. ISBN 978-80-200-1802-1.

Obrázky – interaktivní tabule:

AUTOR NEUVEDEN. Seznam [online]. [cit. 20.1.2013]. Dostupný na WWW:
http://etc.usf.edu/clipart/21700/21768/dickens_21768.htm

AUTOR NEUVEDEN. Seznam [online]. [cit. 20.1.2013]. Dostupný na WWW:
<http://www.telegraph.co.uk/culture/culturepicturegalleries/9054039/The-World-of-Charles-Dickens-photos-of-locations-described-in-his-books.html>

AUTOR NEUVEDEN. images.google [online]. [cit. 20.1.2013]. Dostupný na WWW:
<http://www.gutenberg.org/files/25853/25853-h/images/10letter.png>

Charles John Huffam Dickens
(7.2.1812 - 9.6.1870)

Odpovězte na otázky:

1. Kde strávil první část dětství?
2. Kam se rodina přestěhovala a co je potkalo?
3. Jak zachraňoval rodinnou situaci?
4. Jaké získal v životě vzdělání?
5. Čím se živil po 15. roku svého života?
6. Jaké místo v jeho životě a tvorbě zaujímaly dívky se jménem Marie – Mary?
7. Co se stalo v jeho osobním životě v roce, kdy vydal Kroniku Pickwickova klubu?
8. Jak skončilo jeho manželství s Catherine Hogarthovou?
9. 1841 odjel na náklady svého vydavatele na pracovní dovolenou. Kam?
10. Čemu se ještě věnoval kromě psaní a co ho učinilo ještě známějším a oblíbenějším?
11. Čím se chtěl stát, kdyby nebyl prozaikem?
12. Co ovlivnilo jeho zdraví a způsobilo jeho smrt?
13. Jak začala Dickensova literární tvorba?
14. Jak vznikl román Kronika Pickwickova klubu?
15. Jaký neobvyklý způsob vydávání literárních děl byl v té době v Anglii typický?

Doplňte informace:

Při práci parlamentního zpravodaje procestoval celou....., poznal prostředí....., nespravedlnost a útlak .....

V časopiseckých črtách zachytil .....prostředí a postavy i z nižších společenských vrstev, kritizoval veřejné ..... a sociální .....

Motivem se stávají senzačním a kriminálním události. Je mistrem dějových....., výstižných osobních..... Usiluje i o citovou působivost. Pro jeho díla je typický jiskrný.....

Od románu Oliver Twist zpracovává autor své celoživotní téma – tragický.....

Typický je jeho kritický .....na soudobé instituce a silné sociální.....

Dickens se značně angažoval ve veřejném životě – podobně jako v literárních dílech se zabýval zejména sociálními .....a s nimi související .....a soudním .....

Které znaky realismu naplňuje tento text:

... a odvedl ho do velké vybilené místnosti, kde kolem stolu sedělo nějakých osm deset tlustých pánů. V čele stolu, usazen v křesle znatelně výš než ostatní, trůnil obzvlášť tlustý pán s tváří velmi kulatou a červenou. ... Při pohledu na tolik pánů padl na Olivera takový strach, že se až roztřásl, a když ho serbus znovu klepl přes záda, docela se rozplakal. Z těchto dvou důvodů odpověděl hlasem velmi tichým a váhavým, načež jeden pán, nápadný svou bílou vestou, řekl, že je blbeček. ... „Nuže, hochu, přicházíš sem, aby ses něčemu naučil a osvojil si nějaké užitečné řemeslo,“ pravil rudolící pán na vysokém křesle. „A tak zítra ráno v šest začneš dělat konopnou cupaninu,“ dodal nevrlý pán v bílé vestě. ...

Výbor právě vážně rokoval v důvěrném sezení, když se pan Bumble ve velkém rozčilení vřítit do síně a na adresu pána ve vysokém křesle vyhrkl: „Pane Limbkins! Odpusťte, prosím, vašnosti, ale Oliver Twist chtěl ještě!“ Všemi to trhlo. Na kdekteré tváři se zračilo zděšení. „Ještě?“ opáčil pan Limbkins. „Vzpamatujte se, Bumble, a odpovězte mi jasně. Rozumím vám dobře, že chtěl ještě, když už snědl večeri vyměřenou stravovacím řádem?“ „Ano, prosím,“ přisvědčil Bumble. „Ten kluk bude viset,“ prohodil pán v bílé vestě. „Ten kluk bude jednou viset, to vím.“

... Nařídili Olivera okamžitě zavřít do separace a druhý den vylepili na vnější stranu vrat vyhlášku nabízející odměnu pěti liber komukoli, kdo obci sejme z beder starost o Olivera Twista. Čili jinými slovy, nabízeli pět liber a Olivera Twista komukoli, ať muži nebo ženě, kdo potřebuje učedníka na jakékoliv řemeslo, obchod nebo zaměstnání.

... Členové tohoto výboru byli mužové velice moudří, důvtipní a hloubaví, a když už se jednou stalo, že obrátili pozornost k špitálu, rázem objevili, na co by obyčejní lidé nebyli jaktěživ přišli – že se v něm chudým líbí. Že je to učiněný zábavní podnik pro chudší vrstvy; hostinec, kde se nic nemusí platit, kde se, jak je rok dlouhý, podává bezplatná snídaně, oběd, svačina a večeře; prostě pozemský ráj, kde je jen samá hra a žádná práce. „Oho!“ řekl si výbor s chytráckou tváří. „Od toho tu jsme my, abychom to dali do pořádku – všemu tomu uděláme krátký konec.“

A tak se usnesli na zásadě, že všichni chudí budou mít na vybranou (neboť nikoho nechtějí nutit, kdepak) buďto pomaloučku umřít hlady v ústavě, nebo rychle mimo něj. ... a vydávali třikrát denně porci řídké kaše, dvakrát v týdnu s přídavkem jedné cibule a v neděli s půlkou žemle... Zpočátku byl (tento režim) trochu drahý, neboť stouply účty pohřebního ústavu a také bylo nutno dát všem chovancům špitálu zabrat ve švech šaty, které po několika týdnech kašové diety plandaly na jejich vyhublém, scvrklém těle jako pytel. Ale stejně jako se tenčily postavy chovanců, tenčil se i jejich počet v ústavě – a výbor jásal.